

Zending in Tsjaad?!

DOOR JAN MATTHIJS VAN LEEUWEN EN MICHAEL MULDER

Verschrikkelijke berichten vernemen we over aanvallen van de Boko Haram aan de grens van Tsjaad. Op hetzelfde moment dat er nog geen 100 kilometer bij ons verwijderd tweeduizend christenen in koelen bloede werden vermoord, gaven wij les in het lezen van de Bijbel. In N'Djamena, de hoofdstad van Tsjaad, staat de theologische hogeschool 'Shalom', waar predikanten uit acht verschillende kerken worden opgeleid. Hoe zijn een christelijke gereformeerde docent, dr. Michael Mulder, en een vrijgemaakt gereformeerde zendingswerker, ds. Jan-Matthijs van Leeuwen, in Tsjaad terecht gekomen?

Bangui

Stichting Evangelische Toerusting Afrika (EvTA) steunt al dertig jaar de theologische opleiding in Bangui – Centraal Afrikaanse Republiek. De school in Bangui leidt predikanten en kerkelijke leiders op uit een groot aantal Franstalige Afrikaanse landen. Dr. Benno van den Toren werd naar deze faculteit (de FATEB) uitgezonden door deputaten buitenlandse zending van CGK. Daarnaast zendt EvTA, een hoofdzakelijk Nederlands Gereformeerde stichting, elk jaar twee docenten naar Bangui om daar enkele weken te doceren. Ook verschillende Christelijke Gereformeerde predikanten zijn daarvoor uitgezonden.

In 2010 brak er een opstand uit in de Centraal Afrikaanse Republiek. Tot op de dag van vandaag is het in Bangui onveilig.

FATEB kan nog maar heel beperkt functioneren en is deels in ballingschap. De masteropleiding vindt plaats in Kameroen. Komende zomer hopen daar twee docenten namens EvTA naar toe te gaan. Tegelijk vraagt EvTA zich af: kunnen we onze steun aan de Afrikaanse kerken ook verbreden

Een opening in N'Djamena

De EvTA ziet nieuwe kansen in Tsjaad, een enorm groot land, dat met ijzeren vuist wordt geregeerd door een moslim president. Er is daar (nog) ruimte voor christenen. De president weet twee rivaliserende groepen in het noorden en enkele christelijke stammen in het zuiden van het land zo tegen elkaar uit te spelen, dat de machtsverhoudingen steeds in evenwicht blijven. Wel komt het geweld van Boko Ha-

ram nadrukkelijk dichterbij. Dat hebben we zelf ervaren toen we er waren.

We hebben ook ervaren hoe goed het is dat hier acht verschillende kerken samen een theologische school van academische niveau onderhouden. De *Ecole Supérieure de Théologie Evangélique Shalom* (ESTES) is een prachtig instituut. De opleiding is geheel Afrikaans, speelt in op de behoefte van de eigen kerken, is verbonden met een netwerk van academische opleidingen en krijgt erkenning door de overheid en van internationale organisaties.

Tijdens ons verblijf opende de nieuwe Masters-opleiding, een project met ambities. ESTES hoopt dat de opleiding veel kan gaan betekenen voor de kerken in de hele internationale regio. Toen ESTES ons uitnodigde om in N'Djamena te doceren, zagen wij een nieuwe deur opengaan om de steun van de EvTA te verbreden. Het plan is nu om met regelmaat, als het lukt zelfs elk jaar, ook predikanten en docenten naar Tsjaad uit te zenden. Met nadruk is onze hulp hierin gevraagd.

Daar wil ik ook heen!

De studenten waaraan wij lesgeven – zo'n dertig – zijn grotendeels al predikant. Door hun kerk worden zij vrijgesteld voor drie jaar studie aan de 'ESTES'. Na deze theologiestudie krijgt zo'n predikant dan veelal een leidende positie in een van de genoemde kerken.

Tijdens de lessen hebben we samen het boek Openbaring gelezen. Prachtig hoe de beelden uit dat boek op een directe manier spreken, over de grenzen van onze eigen cultuur heen. Met Boko Haram zo dichtbij was het niet moeilijk de demoni-

sche machten te herkennen waar Openbaring over spreekt. Maar we herkenden samen ook de macht van de Here Jezus, die zichzelf voor ons gaf als offerlam en juist zo - als lam - alle macht ontvangen heeft. Jezus' macht is groter en meer dan die duivelse krachten voor onze ogen.

“Met Boko Haram zo dichtbij was het niet moeilijk de demonische machten te herkennen waar Openbaring over spreekt.”

Het mooiste moment was wellicht tijdens een van de laatste colleges, over het nieuwe Jeruzalem. Eén van de studenten legde zijn pen neer en keek een tijdje voor zich uit. Hij stak zijn hand op om een vraag te stellen. Wat hebben we over van alles gediscussieerd. Maar deze keer was de vraag anders. “Meneer, daar wil ik ook graag heen!”

Op dat moment waren we met elkaar gewoon even stil. Ontroerend om het verlangen naar het nieuwe Jeruzalem bij elkaar te herkennen. Afrikaanse dominees uit Tsjaad en wij uit Nederland, wat zijn we verschillend. Maar we delen hetzelfde verlangen.

*Drs. Jan Matthijs van Leeuwen, theologisch adviseur van DVN (De Verre Naasten)
Dr. Michael Mulder, docent Nieuwe Testament aan de TUA*

Verzoening

We hebben in Tsjaad opnieuw concreet gemerkt hoe menselijke verhoudingen in een ander licht komen te staan door Jezus' werk in kruis en opstanding. Dat gebeurde bij een oefening Bijbellezen, die de studenten in groepjes moesten doen (zie foto).

De eerste oefening was: aandachtig zelf de Bijbeltekst lezen. Dat klinkt logisch, maar het spreekt in deze context niet vanzelf. Snel werden commentaren uit de bibliotheek bemachtigd. Toen Jan-Matthijs hen ongeveer verbood om andere boeken te gebruiken dan hun Bijbel, keken ze hem aan alsof hij gek geworden was. In de commentaren staat toch wat de Bijbel betekent? Nee, zo legde hij uit: ik wil zo graag dat jullie zelf de Bijbel lezen.

De tweede oefening: gebruik je verbeelding! Maak een zo levendig mogelijke voorstelling van wat er gebeurt. Probeer de mensen van toen te ontmoeten. Zo hebben we gezamenlijk Paulus' briefje aan Filemon gelezen. En zonder boeken of commentaren ontdekken we wat er aan de hand is. Het briefje wordt gebracht door een weggelopen slaaf van Filemon, Onesimus. Tijdens zijn vlucht heeft Onesimus Paulus ontmoet en heeft hij Jezus aangenomen als zijn Heer en Meester. En nu gaat hij terug naar zijn eigenaar Filemon, om zich met hem te verzoenen. Paulus schrijft een brief voor hem.

Het is een mooie oefening ons een voorstelling te maken van die situatie van bijna tweeduizend jaar geleden. De studenten zijn blij verrast dat ze zelf gaan zien wat er aan de hand was. Maar dat is nog maar fase één van deze oefening.

De brief aan Filemon staat in de Bijbel. Dat wil zeggen: het was niet alleen een boodschap van Paulus aan Filemon, het is ook een boodschap van God aan ons vandaag. Hoe kan een briefje dat in een hele concrete situatie aan één persoon (en zijn gezin) geschreven is, voor ons vandaag het Woord van God zijn?

Van verschillende kanten benaderen we de tekst. En langzaam maar zeker wordt duidelijk: Paulus schrijft zijn briefje in het licht van Jezus' evangelie. Juist dat evangelie verbindt de situatie van Filemon en Onesimus met die van ons. We leren uit Paulus' briefje dat door wat God doet in Christus ook onze onderlinge menselijke verhoudingen in ander licht komen te staan.

En ineens krijgt dat kleine document van 2000 jaar terug een enorme impact. Hier in Afrika weten ze alles over moeilijke onderlinge verhoudingen. Tribalisme – de onderlinge rivaliteit tussen verschillende etnische groepen – verscheurt hele samenlevingen. En een laag dieper: we realiseren ons met elkaar dat zelfs onze les daar alles mee te maken heeft. Want hier zitten we in één lokaal: nakomelingen van uitgebuite slaven en van slavenhouders. Het koloniale verleden zit heel diep. Maar Paulus laat aan Filemon een andere werkelijkheid zien: we zijn niet door ons verleden aan elkaar verbonden, maar opnieuw aan elkaar gegeven in Jezus Christus, als broers en zussen. Wat begon als een 'technische' les Bijbellezen mondt uit in ons gezamenlijk beleven van het evangelie. Zo wordt Paulus' spreken over verzoening aan het eind van deze les onverwacht concreet.

